

عوامل مؤثر بر جذب نخبگان کشور به بسیج

حسینعلی طوسی *

شادروان عباس مهری **

دریافت مقاله: ۹۰/۸/۲۵

پذیرش نهایی: ۹۱/۳/۲۳

چکیده

این تحقیق به عوامل مؤثر بر جذب نخبگان پزشک کشور به سازمان بسیج (با تأکید بر جذب نخبگان جامعه پزشکی تهران بزرگ) می پردازد. در این راستا پس از بررسی و نقد منابع، چارچوب نظری مناسبی بر مبنای هفت عامل تأثیر گذار در جذب نخبگان به بسیج جامعه پزشکی تدوین شد که از طریق جمع آوری اطلاعات کتابخانه ای و بررسی میدانی و نتایج تحقیق با بهره گیری از ابزار مناسب داده ها گردآوری شد و بر اساس روش تحلیل محتوا به کمک نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتیجه تجزیه و تحلیل بیانگر این است که عواملی چون مسائل اعتقادی و معنوی، انگیزه های درونی و انقلابی، منزلت اجتماعی، امتیازات قانونی، آسان بودن جذب و مراحل پذیرش، مشارکت در تصمیم سازیها، برگزاری فعالیتهای علمی - آموزشی و پژوهشی توسط بسیج در جذب نخبگان پزشک مؤثر است.

کلیدواژه ها: بسیج مستضعفان، جذب نخبگان دانشگاهی، پیشرفت علمی کشور، مدیریت اسلامی جامعه.

* نویسنده مسئول: دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت امور دفاعی دانشگاه جامع امام حسین (ع)

Tosihosinli@yahoo.com

** استاد یار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

۱- مقدمه

بسیج سازمانی است مردمی، فراگیر، منعطف و گسترده در ارتباط با سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و تحت امر فرماندهی کل قوا که به منظور جذب، آموزش و سازماندهی، حفظ انسجام و تجهیز و به کارگیری آحاد مردم در عرصه های مختلف مورد نیاز کشور اعم از نظامی، امنیتی، فرهنگی، امدادی و... در جهت دفاع همه جانبه از منافع و ارزشهای اسلامی ایجاد شده است.

یکی از مهمترین قشر های کشور برای دفاع از ارزشهای اسلامی و ملی انقلاب، قشر نخبگان کشور هستند که از نظر روانشناسی سیاسی یکی از ویژگیهای اساسی نخبگان، نیاز به ایفای نقش تعیین کننده در فرایندهای زندگی اجتماعی و سیاسی است. نقش نخبگان در تحولات سیاسی و اجتماعی و هدایت مردم بسیار تعیین کننده است. روانشناسان بر این باورند که توده ها در دست رهبران همچون موم شکل پذیرند؛ افکارشان توسط نخبگان ساخته و پرداخته، و تلفیق، و سپس با ادعا، تکرار و سرایت به تصور جمعی توده ها تبدیل می شود.

تحلیل اقشار بسیج از نگاه حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری، بیانگر این است که بسیج با رویکرد علمی و دقیق باید کارکردهای اقشار مختلف جامعه را مورد بررسی قرار دهد و بر همین اساس، آنها را سازماندهی کند. بنابراین، یکی از اقشار قابل توجه و با اهمیت، قشر نخبگان علمی جامعه بویژه نخبگان جامعه پزشکی است که با توجه به نیاز بسیج برای شرکت در محافل علمی کشور، توجه به جذب و سازماندهی این قشر (نخبگان) علمی ضروری است.

۱-۱- بیان مسئله

بسیج پدیده ای سیاسی - اجتماعی و فرهنگی است که از انقلاب اسلامی ریشه گرفته و در سرعت بخشیدن به گسترش تفکر اسلامی کمک شایانی کرده است. این یادگار حضرت امام خمینی (ره) در طول سه دهه گذشته نقشی برجسته و انکارناپذیر در جامعه داشته و در معادلات استراتژیک به عنوان متغیری مؤثر عمل کرده است. بدیهی است که زمینه شکل گیری بسیج در ارتباط با پاسخگویی به طیف گسترده ای از تهدید های نا امنی سخت افزاری معنا می یابد. در آغاز دهه چهارم انقلاب بیش از گذشته به حضور و تلاش و کارکرد بسیج نیازمندیم. با عنایت به مطالبات دوران جدید از حیات انقلاب اسلامی، مقام معظم رهبری در سالگرد تشکیل بسیج در سال

۱۳۸۶ با ترسیم روشی نوین از جایگاه و نقش بسیج، خواهان تشکیل بسیج ده ها میلیونی شدند. تشکیل بسیج ده ها میلیونی به وسعت تمامی ملت و عرض و طول تمام کشور، بسیار مهم و استراتژیک است که نیازمند تفکر و سامانه ای نوین است. حوزه کارکردی این بسیج بسیار گسترده و فراگیر است که تمامی میدانها و عرصه های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی را در بر می گیرد. ابتکار مقام معظم رهبری در وضعیت جدید و مطالبه تشکیل بسیج ده ها میلیونی، گویای این است که همچنان بسیج در شکل گیری انقلاب و رویارویی با تهدیدهای گسترده و تثبیت نظام، نقش مهم و راهبردی دارد و در دوران جدید انقلاب اسلامی نیز دارای نقش اساسی و محوری، و حوزه کارکرد آن بسیار گسترده، گوناگون و فراگیر است. بنابراین، بسیج برای دفاع از ارزشها و دستاوردهای انقلاب با جذب اقشار مختلف از جمله نخبگان و اندیشمندان جامعه اقدام کرده است که به فرموده مقام معظم رهبری «ارزش یک نخبه و دانشمند به نقش آفرینی او در جهت اعتلای کشور در عرصه های علمی و معنوی است» تا بتواند با جذب و استفاده صحیح و کارآمد از این قشر مهم، خلأهای علمی در جامعه را پر کند. اکنون با این پرسش روبه رو هستیم که چه عواملی می تواند نقش فزاینده ای در جذب اقشار مختلف جامعه بویژه قشر نخبگان به این دریای بی پایان ایفا کند تا بتوان همواره جذاب و بی بدیل در جهت منویات مقام عظمای ولایت و توسعه بسیج گامهای اساسی و ریشه ای برداشت. در این تحقیق، عوامل مؤثر بر جذب نخبگان کشور به بسیج با تأکید بر جذب نخبگان جامعه پزشکی بررسی و پاسخی مناسب و علمی برای آن یافت می شود.

۱-۲- اهمیت و ضرورت تحقیق

۱-۲-۱- اهمیت

الف: جذب و سازماندهی مردمی یکی از مقوله های مهم و استراتژیک کشورها است.

ب: مشارکت و استفاده از صاحب نظران متعهد و نخبه

ج: تحقق تدابیر مقام معظم رهبری بر بعد غیر نظامی بودن بسیج و جذب اقشار

د: پیشتاز و پرتوان کردن بسیج جامعه پزشکی در عرصه های علمی

۱-۲-۲- ضرورت

- الف: بازشناسی توان جذب نخبگان در بسیج بویژه نخبگان جامعه پزشکی
ب: راهکار مناسب برای جذب نخبگان به بسیج
ج: بررسی عوامل فرار مغزها (نخبگان از کشور)

۱-۳- اهداف تحقیق

- الف: شناخت عوامل مؤثر بر جذب نخبگان به بسیج
ب: شناخت و معرفی بسیج جامعه پزشکی
ج: تأثیرات عوامل مؤثر بر جذب نخبگان به بسیج جامعه پزشکی

۱-۴- تعاریف اصطلاحات تحقیق

نخبه: برگزیده، برگزیده از هر چیزی (عمید، ۱۳۸۳: ۱۲۰۳)
نخبه: به فرد برجسته و کارآمدی اطلاق می‌شود که اثر گذاری وی در تولید علم، هنر و فناوری کشور محسوس باشد و هوش، خلاقیت، کارآفرینی و نبوغ فکری وی در راستای تولید دانش و نوآوری موجب سرعت بخشیدن به رشد و توسعه علمی و متوازن کشور شود
(www.iums.ac.ir).

بسیج: ساخته شدن و آماده گردیدن، آمادگی (دهخدا، ۱۳۴۱: ۳۸۵) آماده سفر شدن، مقصد، اراده، عزم، عزیمت، آماده ساختن نیروی نظامی و تمامی ساز و برگ سفر و جنگ (معین، ۱۳۸۴: ۲۶۷).

پزشکان بسیجی: منظور محقق از پزشکان بسیجی، پزشکانی هستند که مجوز فعالیت حرفه ای از وزارت بهداشت و درمان داشته، و از روحیات و تفکر بسیجی برخوردار باشند (ترجیحاً عضو بسیج جامعه پزشکی باشند).

نخبه جامعه پزشکی: از نظر پژوهشگر، نخبه جامعه پزشکی به فرد برجسته و کارآمدی اطلاق می‌شود که اثر گذاری وی در تولید علم، هنر و فناوری در زمینه های علوم پزشکی کشور محسوس باشد.

جذب: جذب در لغت به سوی خود کشیدن، جلب کردن، ربودن و ایجاد جاذبه است

(معین، ۱۳۸۴: ۵۲۷).

مفهوم جذب از نظر پژوهشگر: جذب را می توان فرایند ایجاد انگیزش در آحاد مردم به منظور عضویت در بسیج به شمار آورد. بنابر این اغلب برنامه ها و کارهای مؤثر در این زمینه را می توان جزء فرایند جذب و یا حداقل جزء عوامل مؤثر بر جذب به شمار آورد.

۱-۵- سؤالات تحقیق

سؤال اصلی: عوامل مؤثر بر جذب نخبگان به بسیج جامعه پزشکی کدام است؟

سؤالات فرعی

- ۱- مسائل اعتقادی و معنوی به چه میزان در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟
- ۲- انگیزه های درونی و انقلابی به چه میزان در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟
- ۳- منزلت اجتماعی بسیج به چه میزان در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟
- ۴- امتیازات قانونی به چه میزان در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟
- ۵- سهولت جذب و مراحل پذیرش در بسیج به چه میزان در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟
- ۶- مشارکت در تصمیم سازیها به چه میزان در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟
- ۷- برگزاری فعالیتهای علمی، آموزشی و پژوهشی توسط بسیج به چه میزان در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟

۱-۶- روش تحقیق

در این تحقیق از روش اسنادی و کتابخانه ای استفاده شده است. پس از تعیین شاخصهای مؤثر

بر جذب، برای جمع آوری داده ها در سطح جامعه آماری، پرسشنامه ای براساس مقیاس لیکرت تهیه شد که به صورت پنج گزینه ای از بیشترین تا کمترین میزان را براساس ضعف و شدت میزان تأثیر بیان می کند. (این مقیاس یکی از رایجترین مقیاسهای اندازه گیری است). بر این اساس پرسشنامه این تحقیق شامل سی سؤال از نوع بسته ای پنج درجه ای لیکرت است.

خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد

۱-۶-۱- روش جمع آوری اطلاعات

برای گرد آوری اطلاعات از شیوه پرسشنامه استفاده شد که برای این منظور چهار دانشگاه علوم پزشکی شهر تهران (دانشگاه های علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی، ایران و علوم بهزیستی و توانبخشی) که دارای کانون بسیج جامعه پزشکی هستند به طور تصادفی از هر دانشگاه به نسبت جمعیت که عضو جامعه پزشکی هستند به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند و پرسشنامه بین این افراد توزیع شد.

۱-۶-۲ - جامعه نمونه آماری و حجم آن

اعضای بسیج جامعه پزشکی تهران بزرگ که شاغل در دانشگاه های علوم پزشکی تهران، ایران، شهید بهشتی و علوم بهزیستی و توانبخشی هستند (N=۴۵۰۰). برآورد حجم نمونه پس از پیش آزمون پرسشنامه و به دست آوردن واریانس و براساس فرمول کوکران محاسبه، و ۲۶۶ نفر برآورد شده است.

۲- مبانی نظری تحقیق

۱-۲- بسیج

بسیج مقوله ای اجتماعی است که در گذشته با عناوین و نامهای مختلفی در فرهنگهای گوناگون با قبول وجود حرکت های مردمی مطرح بوده است. حرکت های توده ای و مردمی در کنار حرکت های سازماندهی شده رسمی در اثر وضعیت خاص شکل گرفته است. با طرح نقش و اثر حرکت های مردمی به عنوان عنصر عمده در تغییرات و تحولات اجتماعی دنیای جدید دیدگاه ها و طرز تلقی های متعددی در علوم انسانی برای بررسی دلایل پیدایش گرایش ها و دیدگاه های جدید پدید آمد. بسیج در دهه های اخیر، بیشتر با مفهوم مردم به کار برده شده است. این مفهوم در

واقع بیان کننده واقعیت عینی خارجی است که حکایت از وجود حرکتی جمعی بر اساس سازماندهی واحد است (آزاد ملکی، ۱۳۷۳: ۱۳).

آنچه از مفهوم بسیج بر می آید این است که بسیج و بسیجی صرفاً به افرادی مشخص که در طول دفاع مقدس توسط سپاه پاسداران به جبهه های جنگ اعزام شده اند اطلاق نمی شود. امام خمینی (ره) بسیج و بسیجی را اصل کلی و عمومی تاریخی می داند و می فرماید: «بسیج لشکر مخلص خداست که دفتر تشکل آن را همه مجاهدان از اولین تا آخرین امضاء نموده اند». بنابراین دامنه بسیج گسترده است و شامل همه مدافعان اسلام می شود (افشار، ۱۳۷۶: ۱۷).

۲-۲- سازمان بسیج جامعه پزشکی

سازمانی است برای:

سیاستگذاری، طرحریزی در زمینه جذب، آموزش، سازماندهی و حفظ انسجام و به کارگیری جامعه پزشکی و سایر گروه های مرتبط به منظور عمق بخشی انقلاب اسلامی و توسعه تفکر بسیجی در این قشر؛ هم چنین ایجاد آمادگیهای لازم به منظور رویارویی با تهدیدات نرم و امنیتی و حضور مؤثر در عرصه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، علمی - پژوهشی، بهداشتی، امدادی، درمانی، حوادث غیر مترقبه، بحران و تربیت کادر انقلابی برای کمک به کارآمدی دولت در حوزه سلامت کشور مبتنی بر ارزشهای اسلامی. (سازمان بسیج جامعه پزشکی، ۱۳۸۸: ۴).

۲-۳- نخبگان

واژه نخبه^۱ اولین بار در قرن هفدهم برای توصیف کالاهایی با مرغوبیت خاص به کار رفت و بعدها کاربرد آن برای اشاره به گروه های اجتماعی برتر، مانند واحدهای ضربت نظامی یا مراتب عالی تر اشراف تعمیم یافت.

۲-۳-۱- انواع نخبگان: الف: نخبگان فکری ب: نخبگان کارکردی

نخبگان فکری نظریه پردازان حوزه توسعه هستند. جهت و سوخت قطار توسعه را باید از نخبگان فکری وام گرفت. نخبگان کارکردی رانندگان و ناخدایان این قطار هستند.

1- Elite

میان این دو گروه باید تعامل برقرار باشد نه تقابل؛ داد و ستد و هم اندیشگی باید ویژگی حاکم بر رفتار های این دو گروه باشد. همکاری جدی و نهادینه اینها زمینه ساز پیشرفت در ابعاد گوناگون می شود. نخبگان فکری، اندیشه توسعه را ارائه می کنند و نخبگان کارکردی این اندیشه را از حوزه ذهن به وادی عین می آورند (سازمان بسیج علمی پژوهشی، فناوری، ۱۳۸۸: ۱۴).

۲-۳-۲- ویژگی نخبگان

مرکز ملی تحقیقات نخبگان، مهمترین ویژگیهای نخبگان را برخورداری از انگیزش قوی، علاقه مندی به فعالیتهای، سرگرمیها و موضوعات با ارزش، مهارتهای ارتباطی قوی، توانایی زیاد در حل مسئله، حافظه فوق العاده، کنجکاوی زیاد، بصیرت استثنایی، قدرت استدلال فراوان، خلاقیت استثنایی، شوخ طبعی، حساس و تحریک پذیری ذکر می کند (آراسته و همکاران، ۱۳۸۳: ۷ و ۸).

۲-۳-۳- نخبگان از دیدگاه مقام معظم رهبری

توجه بیش از حد مقام معظم رهبری به پیشرفت و توسعه علمی کشور، که بارها مورد اشاره قرار گرفته است در مباحث مربوط به نخبگان بسیار با اهمیت جلوه می کند.

«اعتقاد راسخ بر این است که پیشرفت علمی و رشد علمی در رأس همه کارهای اساسی برای پیشرفت کشور باشد؛ یعنی مهمترین زیر ساخت کشور، زیر ساخت انسانی به وسیله علم. ما باید خود را از فقر علمی نجات دهیم» (بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار استادان دانشگاه- ۱۳۸۴/۷/۲۱).

آنچه نسبت به جایگاه ویژه و نقش ارزشمند نخبگان در پیشرفت علمی مورد توجه قرار می گیرد، گسترش فهم و آگاهی نسبت به توانمندیهای بی بدیل در تولید علم است که این قشر تأثیر گذار باید به آن آگاه شوند.

«امروز کشور ما خوشبختانه دوره ای را می گذراند که دو آگاهی در آن است: یکی آگاهی نسبت به توانایی و استعداد های خود، دوم آگاهی به اینکه قدرتهایی در پی سیطره بر کشور ما و بر کشورهای نظیر ما، مهمترین معارض دانشمند شدن و پیشرفت علمی کشور ما هستند. به برکت این دو آگاهی، این امید وجود دارد که ما بتوانیم به پیشرفتهای عظیم علمی نایل شویم» (بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار استادان دانشگاه- ۱۳۸۴/۷/۲۱).

تذکر و یاد آوری در مورد پیشرفت های عظیم علمی و نصب العین کردن این امر عظیم بر دوش نخبگان جامعه جز با جستجو در باب وظایف و رویکرد خاصی فراهم نمی شود که مقام

معظم رهبری نسبت به نخبگان دارند.

«نخبه آن کسی است که بتواند بر جستگی خودش را بدون ادعا با شخصیت خود و با ذات خود به دیگران تفهیم کند» (بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار نخبگان استان سمنان - ۱۳۸۵/۸/۱۹) (سازمان بسیج علمی، ۱۳۸۸: ۲۴).

۲-۴- جذب

جذب، فرایندی است که می تواند پیوندی منطقی بین اشیا، افراد، اعتقادات و... به وجود آورد. این پیوند می تواند پیوندی سطحی، گسستگی و یا پیوندی عمیق و انقیاد کامل باشد.

۲-۴-۱- مفهوم جذب

به طور کلی سه مفهوم برای جذب هست:

مفهوم اول: جذب را به جذب اعتبار و امکانات اطلاق می کنند که در سازمانها و نهادهای اداری واجتماعی از این مفهوم استفاده می شود؛ برای نمونه گفته می شود اعتبار ریالی و ارزی سالانه جذب شده است به این مفهوم که بودجه تخصیص داده شده دریافت شده و به مصرف رسیده است.

مفهوم دوم: جذب را می توان به نیروی انسانی اختصاص داد که برای خدمت در ادارات، سازمانها و شرکتهای اشتغال پیدا می کنند و به آن گزینش و استخدام گفته می شود.

مفهوم سوم: جذب به معنی عملی است که موجب تمایل و گرایش افراد به یکدیگر و یا تمایل افراد به احزاب، فرهنگها و مکاتب فکری می شود (منانی، ۱۳۸۰: ۳۴).

۲-۴-۲- انگیزه های جذب

الف: مفهوم انگیزه: انگیزه یا نیاز، حالت درونی در فرد است. انگیزش به علت یا چرایی رفتار اشاره دارد. رفتار، برخی فعالیتها، قدم زدن، صحبت کردن، کار کردن، خوردن و خوابیدن و... است که هر یک فعالیت است و انسان در هر لحظه می تواند تصمیم بگیرد که از یک فعالیت یا ترسیمی از فعالیتها به فعالیتهای دیگر بپردازد.

ب: تعاریف انگیزش

* انگیزش به فرایند درونی فرد گفته می شود که موجب رفتار فرد و هدایت آن در جهتی می شود که سازمان بهره مند گردد (نائلی، ۱۳۷۲: ۴۸).

* انگیزش، رهبری یک کشش به سوی نتیجه و رضامندی است (طوسی، ۱۳۷۰: ۲۲).
* انگیزش، اصطلاحی عام برای تنظیم و سازمان یابی رفتار های هدف جویانه و معطوف به ارضای نیازها است (افشاری راد، ۱۳۸۰: ۶۷).

* انگیزش تمایل به کار در راه رفع نیاز است (طاهری، ۱۳۸۱: ۵۷).
تعاریف یاد شده که بخشی از تعریفهای انگیزش است در چند مورد با هم وجه اشتراک دارد. می توان گفت که همگی آنها به گونه ای پدیده انگیزش را مشخص می کند؛ بدین معنی که وقتی از انگیزش سخن به میان می آید، این سه مورد در نظر گرفته می شود:

- آنچه به رفتار شخص نیرو می بخشد.

- آنچه چنین رفتاری را هدایت می کند و به آن جهت خاص می دهد.

- آنچه این رفتار را نگهداری و یا تقویت می کند.

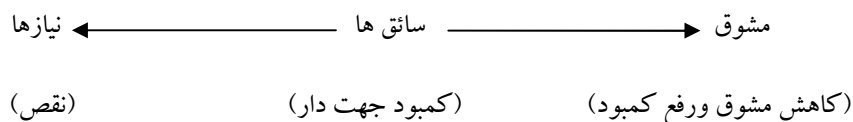
هر یک از این سه جزء نشاندهنده عامل مهمی در فهم ما نسبت به رفتار انسان در کار است.

۲-۴-۳- اجزای تشکیل دهنده نظام انگیزش

امروزه تقریباً تمام افراد اعم از دانشمند و افراد عادی هر یک تعریف خاصی برای انگیزش ارائه می کنند. به طور معمول یک یا بیش از یکی از کلماتی همچون امیال، خواسته ها، آرزوها، مقاصد، اهداف، نیازها، سائق ها، انگیزه ها و مشوق ها در تعاریف انگیزش مورد استفاده قرار می گیرد. از نظر فنی معنی واژه انگیزش^۱ در زبان لاتین، به حرکت در آوردن است و این معنی در تعریف جامع زیر معلوم و آشکار است:

انگیزش فرایندی است که با یک نیاز یا نقص فیزیولوژیکی یا روانی یا اجتماعی شروع می شود و رفتار یا سائقی را که در راستای یک هدف یا مشوق قرار دارد، فعال می کند بنابراین این کلید فهم فرایند انگیزش در معنی نیازها، سائق ها و مشوق ها و روابط بین آنها قرار دارد.

نمودار ۱ فرایند انگیزش را به طور ترسیمی شرح می دهد. نیازها سائق هایی را ایجاد می کند که در راستای مشوق ها است. انگیزش از این سه عنصر تشکیل شده است که با هم تعامل و برهم وابستگی متقابل دارد.

نمودار ۱: فرایند اساسی انگیزش

مشوق ها را هدفها هم می نامند. رفتار بر انگیزه شده همیشه متوجه هدفها (مشوق های) خاص است. افراد انرژی خود را برای دستیابی به هدفها (مشوق های) در محیط به کار می اندازند. نمودار ۲ نشاندهنده این است. (افشاری راد، ۱۳۸۰: ۶۹)

نمودار ۲: مراحل انگیزش

حال با توجه به تقسیم بندی مفهوم جذب به سه دسته (الف: جذب امکانی اعتباری، ب: جذب به معنی گزینش و استخدام، ج: جذب به مفهوم تمایل و گرایش به افکار) معنی و مفهوم جذب در بسیج چیست.

۲-۴-۴- معنای جذب در بسیج

در پاسخ به این سؤال که معنی و مفهوم جذب در بسیج چیست و یا کدام یک از انواع جذب ساز و کار دارد، می توان بیان کرد که جذب در بسیج از نوع گرایش جذب افراد به مکاتب، فرهنگها و افکار است؛ زیرا بسیج و ارتش ده ها میلیونی بر خلاف دستگاه های اداری و غیر اداری آکنده از تقدس، ارزش و فرهنگ است؛ به عبارتی روشنتر می توان گفت: انگیزه جذب افراد به دستگاه های اداری و شرکتها، انگیزه مادی و خدمتی است، ولی این انگیزه در جذب افراد به مشاهده می شود، اما افراد با عضویت در بسیج به سعادت معنوی و کرامت انسانی که اعتقاد قلبی آنان است نائل می شوند (طاهری، ۱۳۸۱: ۵۲).

بسیج می تواند در عرصه ای حضور یابد که هر قشر به آن نیاز مند است. این ویژگی را در هیچ

یک از مراکز و سازمانهای دفاعی، علمی، فرهنگی و آموزشی کشور نمی توان سراغ گرفت. آموزش و پرورش و وزارت علوم و فناوری بستر فعالیت آموزشی است، مراکز تربیت بدنی بستر فعالیت جسمی را فراهم می آورند، مراکز فرهنگی و تفریحی تنها آرامش روحی و روانی را عطا می کنند، لیکن این بسیج است که می تواند تمام نیازهای اقشار را به تمام وکمال پاسخ دهد (منانی، ۱۳۸۰: ۴۱).

در ادامه به عوامل مؤثر بر جذب به بسیج به طور مختصر پرداخته می شود:

۲-۴-۵- عوامل و موانع مؤثر بر جذب بسیجیان

در تدوین برنامه سوم و برنامه های پنجساله بسیج، عوامل مؤثر بر جذب بسیجیان چنین عنوان شده است:

الف) عوامل تقویت کننده جذب بسیجیان

- ۱- تقویت و بهره گیری از انگیزه های دینی و ملی در جامعه
- ۲- آسان سازی جذب و مراحل پذیرش بسیجیان
- ۳- بهره گیری از امتیازات قانونی مناسب
- ۴- استفاده و بهره گیری از توان نیروی مسلح بویژه خدمت سربازی
- ۵- مشارکت سایر سازمانها و دستگاههای دولتی و غیر دولتی در جذب بسیجیان
- ۶- بهره گیری هدفمند از رسانه های گروهی
- ۷- جهت دهی و توزیع امکانات بر اساس میزان جذب رده ها
- ۸- تأکید بر فعالیتهای محبوبیت زا و پر جاذبه در عرصه های بسیج و پرهیز از فعالیتهای غیر ضروری و ناهمگون با شأن و جایگاه مردمی بسیج
- ۹- تنوع بخشی در نقشها و کاربرد بسیج در عرصه های مختلف
- ۱۰- مشارکت دادن بسیجیان در مدیریت و اداره بسیج
- ۱۱- ایجاد نگرش منطقی و واحد نسبت به بسیج بین مسئولان و آحاد مردم

ب) موانع مؤثر بر جذب بسیجیان

- ۱- عدم توجه کافی به انگیزه های جذب بسیجیان
- ۲- عدم بهره گیری مناسب از اهرمها و ابزار تبلیغی و فرهنگی در جذب بسیجیان
- ۳- عدم بهره گیری مناسب از عوامل و اهرمهای تشویقی و امتیازات و مشوقها

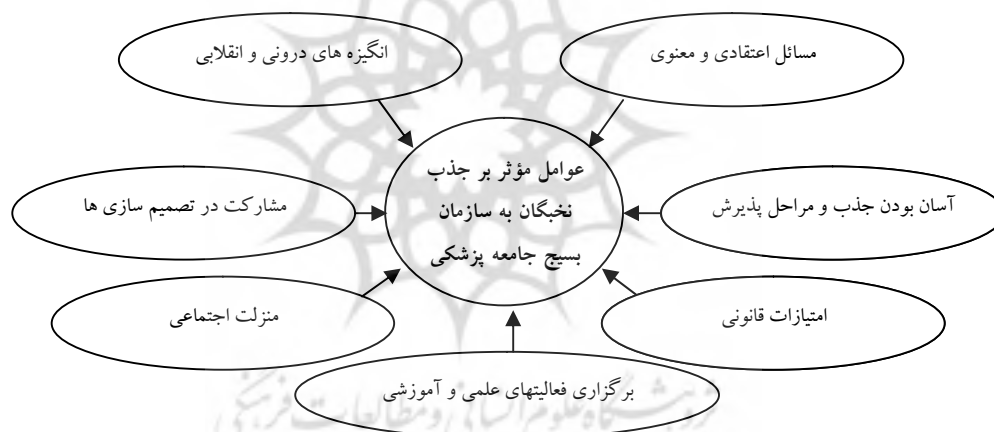
۴- کمبود کادر مجرب در رده های مقاومت

۵- عدم توجه به انگیزه ها و تناسب جمعیت فعال کشور در اقشار مختلف (معاونت طرح برنامه

بسیج، ۱۳۷۹: ۲۷).

۲-۵- چارچوب نظری تحقیق

در ابتدای این مقاله به تعریف بسیج، شناسایی سازمان بسیج جامعه پزشکی، سپس نخبگان و ویژگیهای آنان و جذب نخبگان پرداخته شده است. مجموعه مطالب بر مبنای بررسی و نقد منابع به هفت دسته عوامل مؤثر در جذب نخبگان پزشکی تدوین شده است. این عوامل به عنوان الگوی نظری راهنمای کل تحقیق قرار گرفت.

نمودار ۳: الگوی مفهومی عوامل مؤثر بر جذب نخبگان پزشکی به بسیج جامعه پزشکی (مؤلف، ۱۳۹۰)

۳- تجزیه و تحلیل یافته ها

۳-۱- سیمای پاسخ دهندگان

جدول ۱: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تراکمی
مرد	۲۰۷	۷۷.۸	۷۷.۸	۷۷.۸
زن	۵۹	۲۲.۲	۲۲.۲	۱۰۰.۰
جمع	۲۶۶	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب تحصیلات

درصد تراکمی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	رشته تحصیلی
۴.۱	۴.۱	۴.۱	۱۱	دیپلم و پایین تر
۱۷.۳	۱۳.۲	۱۳.۲	۳۵	کاردانی
۵۲.۳	۳۵.۰	۳۵.۰	۹۳	کارشناسی
۷۹.۳	۲۷.۱	۲۷.۱	۷۲	کارشناسی ارشد
۹۵.۱	۱۵.۸	۱۵.۸	۴۲	دکتر
۹۶.۲	۱.۱	۱.۱	۳	حوزوی
۱۰۰.۰	۳.۸	۳.۸	۱۰	دانشجو
	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۲۶۶	جمع

جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب نوع عضویت

درصد تراکمی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	عضویت
۳۹.۱	۳۹.۱	۳۹.۱	۱۰۴	عادی
۸۵.۳	۴۶.۲	۴۶.۲	۱۲۳	فعال
۹۷.۷	۱۲.۴	۱۲.۴	۳۳	پایور
۱۰۰.۰	۲.۳	۲.۳	۶	ویژه
	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۲۶۶	جمع

۲-۳- توصیف یافته های تحقیق

۱-۲-۳- گویه های مربوط به متغیر مسائل معنوی و اعتقادی

خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		
د	ف	د	ف	د	ف	د	ف	د	ف	
۴۵.۱	۱۲۰	۳۸.۷	۱۰۳	۱۳.۲	۳۵	۱.۹	۵	۱.۱	۳	رعایت مسائل اعتقادی و پایبندی به دین و مذهب در بسیج
۴۰.۴	۱۰۷	۳۹.۶	۱۰۵	۱۵.۱	۴۰	۳.۴	۹	۱.۵	۴	وجود فضای معنوی در بسیج
۴۰.۹	۱۰۸	۳۹.۴	۱۰۴	۱۲.۱	۳۲	۶.۱	۱۶	۱.۵	۴	انگیزه معنوی در بسیج

* ف: فراوانی، د: درصد

جدول ۴: شاخصهای مربوط به متغیر مسائل معنوی و اعتقادی

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵/۰۰	حداکثر	۰/۷۷۷	انحراف معیار	۴/۱۷	میانگین
۲۶۴	تعداد	۳/۶۷	دامنه متغیر	۴/۳۳	میانه
		۱/۳۳	حداقل	۵/۰۰	نما

میانگین مربوط به متغیر مسائل معنوی و اعتقادی (۴/۱۷) است که با توجه به دامنه تغییر (۳/۶۷) و حداقل (۱/۳۳) و حداکثر (۵/۰۰) این میانگین از میانگین متوسط (۳/۰۰) بیشتر است؛ یعنی از نظر نمونه آماری، تأثیر وجود فضای معنوی و رعایت مسائل معنوی و اعتقادی را در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی از حد متوسط بیشتر دانسته‌اند.

۳-۲-۲- گویه‌های مربوط به متغیر انگیزه‌های انقلابی

خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		
د	ف	د	ف	د	ف	د	ف	د	ف	
۱۰/۵	۴	۵/۰۷	۱۵	۱۹/۸	۵۲	۴۳/۷	۱۱۵	۲۹/۳	۷۷	روحیه انقلابی در بسیج
۱۰/۹	۵	۸/۴	۲۲	۲۳/۲	۶۱	۴۱/۸	۱۱۰	۲۴/۷	۶۵	انگیزه ملی‌گرایی و وطن‌دوستی در بسیج
۱۰/۱	۳	۳/۱	۸	۸/۰	۲۱	۴۰/۱	۱۰۵	۴۷/۷	۱۲۵	صداقت و راستگویی در میان بسیجیان
۱۰/۸	۲	۳/۴	۹	۹/۹	۲۶	۴۳/۹	۱۱۵	۴۲/۰	۱۱۰	داشتن روحیه تعاون، همکاری و کمک به دیگران در میان بسیجیان

جدول ۵: شاخصهای مربوط به متغیر انگیزه‌های انقلابی

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵/۰۰	حداکثر	۰/۶۷۳	انحراف معیار	۴/۰۷	میانگین
۲۵۶	تعداد	۳/۵۰	دامنه متغیر	۴/۱۲	میانه
		۱/۵۰	حداقل	۴/۰۰	نما

میانگین مربوط به متغیر انگیزه‌های انقلابی (۴/۰۷) است که با توجه به دامنه تغییر (۳/۵۰) و

۱۲۰ / دو فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت اسلامی سال ۱۹، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۰

حداقل (۱.۵۰) و حداکثر (۵.۰۰) این میانگین از میانگین متوسط (۳/۰۰) بیشتر است؛ یعنی نمونه آماری، تأثیر روحیه انقلابی، انگیزه ملی‌گرایی و روحیه تعاون و همکاری را در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی از حد متوسط بیشتر دانسته‌اند.

۳-۲-۳ گویه‌های مربوط به متغیر منزلت اجتماعی بسیج

خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم		
د	ف	د	ف	د	ف	د	ف	د	ف	
۵۳.۴	۱۴۰	۳۴.۷	۹۱	۸.۰	۲۱	۲.۷	۷	۱.۱	۳	احترام به شخصیت و جایگاه اجتماعی نخبگان توسط بسیج
۳۱.۳	۸۳	۴۶.۴	۱۲۳	۱۶.۶	۴۴	۴.۵	۱۲	۱.۱	۳	الگوپذیری از نخبگان بسیجی در عرصه های علمی
۳۲.۱	۸۴	۴۲.۰	۱۱۰	۲۰.۶	۵۴	۵.۰	۱۳	۰.۴	۱	فعالیت بسیج در عرصه خدمت رسانی به مناطق محروم
۳۲.۲	۸۵	۴۶.۶	۱۲۳	۱۵.۵	۴۱	۴.۵	۱۲	۱.۱	۳	اطلاع رسانی در مورد عملکرد بسیج در سطح جامعه
۳۲.۲	۸۸	۴۷.۲	۱۲۵	۱۴.۳	۳۸	۴.۹	۱۳	۰.۴	۱	برقراری رابطه دوطرفه و متقابل با نخبگان

جدول ۱: شاخصهای مربوط به متغیر منزلت اجتماعی بسیج

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵/۰۰	حداکثر	۰/۶۳۱	انحراف معیار	۴/۱۱	میانگین
۲۵۸	تعداد	۳/۴۰	دامنه متغیر	۴/۲۰	میانه
		۱/۶۰	حداقل	۴/۰۰	نما

میانگین مربوط به متغیر منزلت اجتماعی بسیج (۴/۱۱) است که با توجه به دامنه تغییر (۳.۴۰) و حداقل (۱.۶۰) و حداکثر (۵.۰۰) این میانگین از میانگین متوسط (۳/۰۰) بیشتر است؛ یعنی از نظر نمونه آماری، احترام به شخصیت و جایگاه بسیج و در کل حفظ منزلت اجتماعی بسیج در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی تأثیر زیادی دارد.

۳-۲-۴- گویه‌های مربوط به متغیر امتیازهای قانونی

خیلی کم	کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		
	د	ف	د	ف	د	ف	د	ف	
۶	۳۰.۲	۲۲	۸.۴	۶۹	۲۶.۳	۱۰.۵	۴۰.۱	۶۰	حمایتهای قضایی از نخبگان پزشکی
۳	۱۰.۱	۱۷	۶.۵	۵۵	۲۱.۰	۱۰.۹	۴۰.۶	۷۸	حمایتهای حقوقی از نخبگان پزشکی
۵	۱۰.۹	۲۱	۸.۰	۷۴	۲۸.۰	۹.۵	۳۶.۰	۶۹	حمایتهای رفاهی (مسکن و...) از نخبگان پزشکی
۳	۱۰.۱	۶	۲.۳	۲۹	۱۱.۰	۹.۸	۳۷.۳	۱۲۷	تهیه امکانات پژوهشی و تحقیقاتی برای نخبگان پزشکی توسط بسیج

جدول ۷: شاخصهای مربوط به متغیر امتیازهای قانونی

شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار
میانگین	۳/۹۴	انحراف معیار	۰/۷۳۸	شخص	حد اکثر
میانه	۴/۰۰	دامنه متغیر	۴/۰۰	تعداد	۲۵۶
نما	۴/۰۰	حداقل	۱/۰۰		

میانگین مربوط به متغیر امتیازهای قانونی (۳/۹۴) است که با توجه به دامنه تغییر (۴.۰۰) و حداقل (۱.۰۰) و حداکثر (۵.۰۰) این میانگین از میانگین متوسط (۳/۰۰) بیشتر است؛ یعنی نمونه آماری، تأثیر حمایت‌های قانونی از نخبگان پزشکی را در جذب آنان به سازمان بسیج جامعه پزشکی از حد متوسط بیشتر دانسته‌اند.

۳-۲-۵- گویه‌های مربوط به متغیر آسان بودن جذب

خیلی کم	کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد		
	د	ف	د	ف	د	ف	د	ف	
۳	۱۰.۱	۷	۲.۷	۳۶	۱۳.۷	۱۱.۰	۴۲.۰	۱۰.۶	استفاده از کادر با تجربه و با انگیزه در جذب
۷	۲.۷	۸	۳.۱	۵۹	۲۲.۶	۱۱.۰	۴۲.۱	۷۷	تغییر سبک مدیریتی در بسیج
۴	۱۰.۵	۱۶	۶.۱	۵۵	۲۱.۰	۱۲.۸	۴۸.۹	۵۹	مشارکت دادن دیگر سازمانها دولتی و غیردولتی در جذب

جدول ۸: شاخص های مربوط به متغیر آسان بودن جذب

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵/۰۰	حداکثر	۰/۷۰۲	انحراف معیار	۳/۹۷	میانگین
۲۵۴	تعداد	۳/۶۷	دامنه متغیر	۴/۰۰	میانه
		۱/۳۳	حداقل	۴/۰۰	نما

میانگین مربوط به متغیر آسان بودن جذب (۳/۹۷) است که با توجه به دامنه تغییر (۳/۶۷) و حداقل (۱/۳۳) و حداکثر (۵/۰۰) این میانگین از میانگین متوسط (۳/۰۰) بیشتر است؛ یعنی از نظر نمونه آماری، آسان بودن جذب در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی تأثیر زیادی دارد.

۳-۲-۶- گویه های مربوط به متغیر مشارکت در تصمیم سازی

	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد	
	د	ف	د	ف	د	ف	د	ف	د	ف
ایجاد و ارتقای روحیه مسئولیت پذیری در بسیج	۳	۱۰	۱۱	۴	۱۵	۴۰	۵۳	۱۴۰	۷۰	۲۶
مشارکت در برنامه ریزیهای بسیج	۴	۱۰	۱۲	۴	۲۴	۶۵	۴۳	۱۱۴	۶۶	۲۵
فراگیر بودن بسیج و ورود در تمامی حوزه ها	۷	۲۰	۱۴	۵	۲۴	۶۳	۴۰	۱۰۵	۷۲	۲۷

جدول ۹: شاخصهای مربوط به متغیر مشارکت در تصمیم سازی

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵/۰۰	حداکثر	۰/۷۴۰	انحراف معیار	۳/۹۱	میانگین
۲۵۴	تعداد	۴/۰۰	دامنه متغیر	۴/۰۰	میانه
		۱/۰۰	حداقل	۴/۰۰	نما

میانگین مربوط به متغیر مشارکت در تصمیم سازی (۳/۹۱) است که با توجه به دامنه تغییر (۴/۰۰) و حداقل (۱/۰۰) و حداکثر (۵/۰۰) این میانگین از میانگین متوسط (۳/۰۰) بیشتر است؛ یعنی از نظر نمونه آماری، ایجاد و ارتقای روحیه مسئولیت پذیری، مشارکت در برنامه ریزیها و فراگیر

بودن بسیج در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی تأثیر زیادی دارد.

۳-۲-۷- گویه‌های مربوط به متغیر فعالیتهای علمی آموزشی و پژوهشی

خیلی کم	کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد			
	د	ف	د	ف	د	ف	د	ف		
۴	۱.۵	۸	۳.۱	۳۸	۱۴.۵	۱۱۵	۴۳.۹	۹۷	۳۷.۰	راه اندازی، تقویت و توسعه هسته های علمی توسط بسیج
۳	۱.۲	۷	۲.۷	۲۴	۹.۲	۱۱۵	۴۴.۲	۱۱۱	۴۲.۷	تقویت توان علمی سازمان بسیج جامعه پزشکی
۵	۱.۹	۸	۳.۰	۴۶	۱۷.۴	۱۲۵	۴۷.۳	۸۰	۳۰.۳	برگزاری همایش ها، کنگره های علمی، فرهنگی در بسیج
۴	۱.۵	۴	۱.۵	۲۷	۱۰.۲	۱۴۲	۵۳.۸	۸۷	۳۳.۰	برگزاری فعالیتهای علمی، پژوهشی و آموزشی توسط بسیج

جدول ۱۰: شاخصهای مربوط به متغیر فعالیتهای علمی آموزشی و پژوهشی

شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار
میانگین	۴/۱۴	انحراف معیار	۰/۶۷۰	شاخص	۵/۰۰
میانه	۴/۲۵	دامنه متغیر	۴/۰۰	تعداد	۲۵۷
نما	۴/۰۰	حداقل	۱/۰۰		

میانگین مربوط به متغیر فعالیتهای علمی آموزشی و پژوهشی (۴/۱۴) است که با توجه به دامنه تغییر (۴.۰۰) و حداقل (۱.۰۰) و حداکثر (۵.۰۰) این میانگین از میانگین متوسط (۳/۰۰) بیشتر است؛ یعنی از نظر نمونه آماری، فعالیتهای علمی آموزشی و پژوهشی (راه اندازی، تقویت و توسعه هسته های علمی، برگزاری همایشها، کنگره های علمی - فرهنگی و برگزاری فعالیتهای علمی، پژوهشی) در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی بیشتر از حد متوسط تأثیر دارد.

۳-۳- تحلیل یافته های تحقیق

با توجه به اینکه سؤالات مقیاسها در سطح رتبه‌ای اندازه‌گیری شده است پس از تجمیع،

مشخصات یک متغیر فاصله‌ای را پیدا می‌کند، اما برای استفاده از آماره‌های پارامتریک باید توزیع مقیاس از توزیع نرمال پیروی کند. بنابراین، بدین منظور آزمون نرمالیت محاسبه شد که نتایج آن در جدول شماره ۱۱ آمده است:

جدول ۱۱: آزمون کولموگروف اسمیرنوف (آزمون نرمالیت)

فعالیت‌های علمی آموزشی و پژوهشی	مشارکت در تصمیم سازی	آسان بودن جذب	امتیازهای قانونی	منزلت اجتماعی بسیج	انگیزه‌های انقلابی	مسائل معنوی و اعتقادی	
۲۵۷	۲۵۴	۲۵۴	۲۵۶	۲۵۸	۲۵۶	۲۶۴	تعداد
۴.۱۳۸۱	۳.۹۱۴۷	۳.۹۷۳۸	۳.۹۴۱۴	۴.۱۰۶۲	۴.۰۶۹۳	۴.۱۷۱۷	میانگین
۰.۶۶۹۷۹	۰.۷۳۹۸۵	۰.۷۰۲۱۰	۰.۷۳۷۶۳	۰.۶۳۱۲۵	۰.۶۷۳۲۵	۰.۷۷۶۷۰	انحراف معیار
۲.۴۶۴	۲.۴۸۸	۲.۳۷۱	۱.۶۹۴	۲.۵۳۸	۲.۱۵۶	۲.۵۱۷	آماره Z
۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰۶	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	معنی داری دوسویه

معنی داری مشاهده شده در جدول در همه موارد از معنی داری در سطح آلفای ۰.۰۵ کوچکتر است؛ این بدان معنی است که در توزیع‌های غیرنرمال مجاز به استفاده از آزمونهای ناپارامتریک هستیم. به این معنا که وقتی آزمون معنی دار است یعنی توزیع متغیرها با نرمال تفاوت معنی دار دارد در نتیجه توزیع متغیرها غیر نرمال هستند.

سؤال یک: مسائل اعتقادی و معنوی در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟

جدول ۱۲: آزمون دوجمله‌ای مسائل اعتقادی و معنوی و جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی

معنی داری	درصد مورد نظر	درصد مشاهده شده	فراوانی	مقوله	گروه‌ها	مسائل معنوی و اعتقادی
۰.۰۰۰(a)	۰/۵۰	۰/۱۲	۳۲	≤۳	گروه اول	
		۰/۸۸	۲۳۲	>۳	گروه دوم	
		۰/۱۰۰	۲۶۴		جمع	

ملاحظه می‌شود معنی داری شاخص مسائل معنوی و اعتقادی از معنی داری در سطح آلفای ۰.۰۵ درصد کوچکتر است و در موارد معنی دار نسبت مشاهده شده بین گروه اول (دارای نمره کمتر

یا مساوی گزینه متوسط (۳) و گروه دوم (دارای نمره بیشتر از گزینه متوسط (۳)) ۱۲ به ۸۸ است. بنابراین، بیشتر پاسخگویان تأثیر وجود فضای معنوی و رعایت مسائل معنوی و اعتقادی را در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی خیلی زیاد دانسته‌اند.

سؤال دو: انگیزه‌های درونی و انقلابی در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟

جدول ۱۳: آزمون دو جمله‌ای انگیزه‌های درونی و انقلابی و جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی

معنی داری	درصد مورد نظر	درصد مشاهده شده	فراوانی	مقوله	گروه‌ها	انگیزه‌های انقلابی
(a) ۰۰۰۰	۰/۵۰	۰/۰۹	۲۴	≤ 3	گروه اول	
		۰/۹۱	۲۳۲	> 3	گروه دوم	
		۰/۱۰۰	۲۵۶		جمع	

ملاحظه می‌شود معنی‌داری شاخص انگیزه‌های درونی و انقلابی از معنی‌داری در سطح آلفای ۵ درصد کوچکتر است و در موارد معنی‌دار نسبت مشاهده شده بین گروه اول (دارای نمره کمتر یا مساوی گزینه متوسط (۳)) و گروه دوم (دارای نمره بیشتر از گزینه متوسط (۳)) ۹۱ به ۹ است؛ بنابراین، بیشتر پاسخگویان تأثیر وجود انگیزه‌های درونی و انقلابی را در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی خیلی زیاد دانسته‌اند.

سؤال سه: منزلت اجتماعی بسیج در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟

جدول ۱۴: آزمون دو جمله‌ای منزلت اجتماعی بسیج و جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی

معنی داری	درصد مورد نظر	درصد مشاهده شده	فراوانی	مقوله	گروه‌ها	منزلت اجتماعی بسیج
(a) ۰۰۰۰	۰/۵۰	۰/۷	۱۷	≤ 3	گروه اول	
		۰/۹۳	۲۴۱	> 3	گروه دوم	
		۰/۱۰۰	۲۵۸		جمع	

با توجه به جدول، معنی‌داری شاخص منزلت اجتماعی بسیج از معنی‌داری در سطح آلفای ۵ درصد کوچکتر است و در موارد معنی‌دار نسبت مشاهده شده بین گروه اول (دارای نمره کمتر

یا مساوی گزینه متوسط (۳) و گروه دوم (دارای نمره بیشتر از گزینه متوسط (۳) ۷ به ۹۳ است. بنابراین، بیشتر پاسخگویان تأثیر رعایت منزلت اجتماعی بسیج را در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی خیلی زیاد دانسته‌اند.

سؤال چهارم: امتیازات قانونی در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟

جدول ۱۵: آزمون دو جمله‌ای امتیازهای قانونی بسیج و جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی

گروه‌ها	مقوله	فراوانی	درصد مشاهده شده	درصد مورد نظر	معنی داری
گروه اول	≤ 3	۳۳	۰/۱۳	۰/۵۰	(a) ۰۰۰
گروه دوم	> 3	۲۲۳	۰/۸۷		
جمع		۲۵۶	۰/۱۰۰		

ملاحظه جدول نشان می‌دهد معنی‌داری شاخص امتیازات قانونی از معنی‌داری در سطح آلفای ۵ درصد کوچکتر است و در موارد معنی‌دار نسبت مشاهده شده بین گروه اول (دارای نمره کمتر یا مساوی گزینه متوسط (۳) و گروه دوم (دارای نمره بیشتر از گزینه متوسط (۳) ۱۳ به ۸۷ است. بنابراین، بیشتر پاسخ‌گویان تأثیر اعطای امتیازات قانونی به بسیج را در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی خیلی زیاد دانسته‌اند.

سؤال پنجم: آسان بودن جذب و مراحل پذیرش در بسیج در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟

جدول ۱۶: آزمون دو جمله‌ای آسان بودن جذب و جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی

گروه‌ها	مقوله	فراوانی	درصد مشاهده شده	درصد مورد نظر	معنی داری
گروه اول	≤ 3	۲۶	۰/۱۰	۰/۵۰	(a) ۰۰۰
گروه دوم	> 3	۲۲۸	۰/۹۰		
جمع		۲۵۴	۰/۱۰۰		

جدول نشان می‌دهد معنی‌داری شاخص آسان بودن جذب و مراحل پذیرش در بسیج از معنی‌داری در سطح آلفای ۵ درصد کوچکتر است و در موارد معنی‌دار نسبت مشاهده شده بین گروه

اول (دارای نمره کمتر یا مساوی گزینه متوسط (۳) و گروه دوم (دارای نمره بیشتر از گزینه متوسط (۳)) ۱۰ به ۹۰ است. بنابراین، بیشتر پاسخگویان تأثیر آسان بودن در جذب و مراحل پذیرش بسیج را در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی خیلی زیاد دانسته‌اند. سؤال شش: مشارکت در تصمیم سازیها در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور مؤثر است؟

جدول ۱۷: آزمون دوجمله‌ای مشارکت در تصمیم سازیها و جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی

معنی داری	درصد مورد نظر	درصد مشاهده شده	فراوانی	مقوله	گروه‌ها	
	۰/۵۰	۰/۱۳	۳۳	≤ 3	گروه اول	مشارکت در تصمیم سازی
(a) .۰۰۰		۰/۸۷	۲۲۱	> 3	گروه دوم	
		۰/۱۰۰	۲۵۴		جمع	

با توجه به جدول، معنی داری شاخص مشارکت در تصمیم سازیها از معنی داری در سطح آلفای ۵ درصد کوچکتر است و در موارد معنی دار نسبت مشاهده شده بین گروه اول (دارای نمره کمتر یا مساوی گزینه متوسط (۳) و گروه دوم (دارای نمره بیشتر از گزینه متوسط (۳)) ۱۳ به ۸۷ است؛ لذا بیشتر پاسخ گویان تأثیر مشارکت دادن بسیجیان در تصمیم سازیها را در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی خیلی زیاد دانسته‌اند.

سؤال هفت: برگزاری فعالیتهای علمی و آموزشی و پژوهشی توسط بسیج در جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج کشور مؤثر است؟

جدول ۱۸: آزمون دو جمله‌ای برگزاری فعالیتهای علمی و آموزشی و پژوهشی توسط بسیج و جذب نخبگان پزشک به سازمان بسیج جامعه پزشکی

معنی داری	درصد مورد نظر	درصد مشاهده شده	فراوانی	مقوله	گروه‌ها	
	۰/۵۰	۰/۰۵	۱۲	≤ 3	گروه اول	فعالیت‌های علمی آموزشی و پژوهشی
(a) .۰۰۰		۰/۹۵	۲۴۵	> 3	گروه دوم	
		۰/۱۰۰	۲۵۷		جمع	

جدول نشان می‌دهد معنی داری شاخص برگزاری فعالیتهای علمی و آموزشی و پژوهشی توسط بسیج از معنی داری در سطح آلفای ۵ درصد کوچکتر است و در موارد معنی دار نسبت مشاهده شده بین گروه اول (دارای نمره کمتر یا مساوی گزینه متوسط (۳) و گروه دوم (دارای نمره بیشتر از گزینه متوسط (۳)) ۵ به ۹۵ است؛ لذا بیشتر پاسخ گویان تأثیر فعالیتهای علمی، آموزشی و پژوهشی توسط بسیج را در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی خیلی زیاد دانسته‌اند.

۴- نتیجه گیری و پیشنهاد

مسئله پژوهش، تعیین عوامل مؤثر بر جذب نخبگان به بسیج جامعه پزشکی است. متغیرهای مسائل اعتقادی و معنوی، انگیزه های درونی و انقلابی، منزلت اجتماعی، امتیازات قانونی، آسان بودن جذب و مراحل پذیرش، مشارکت در تصمیم سازیها، برگزاری فعالیتهای علمی - آموزشی و پژوهشی توسط بسیج بیشترین تأثیر را در جذب نخبگان پزشکی به سازمان بسیج جامعه پزشکی داشته است.

مبتنی بر یافته های تحقیق برای تکمیل و غنای بیش از پیش پژوهش انجام شده پیشنهاد های زیر ارائه می شود.

- انگیزه ملی گرایی و وطن دوستی در جذب نخبگان موثر است؛ لذا این امر در بسیج تقویت شود.

- به منظور ایجاد انگیزه و جذب هرچه بیشتر نخبگان، فعالیتهای بسیج در مناطق محروم توسعه یابد.

- از شخصیت های ممتاز نخبگان بسیجی در صحنه های علمی الگوسازی و اسطوره پروری شود.

- از ظرفیت های اختصاص داده شده رسانه ملی به بسیج به صورت مستقیم و غیر مستقیم فعالیتهای، طرحها و برنامه های نخبگان بسیج به سمع و نظر جامعه رسانده شود تا زمینه جذب آنها فراهم شود.

- اقدام به بیمه کردن نخبگان به منظور جذب هرچه بیشتر آنها به بسیج.

- سعی شود از نخبگان بویژه نخبگان بسیجی فعال و عادی از لحاظ حقوقی و قضایی و رفاهی حمایت‌های لازم به عمل آید.
- اصلاح دستورالعملها و بخشنامه های جذب و مراحل پذیرش با توجه به جذب حداکثری اقشار به بسیج براساس بیانات مقام معظم رهبری
- در واحد جذب از کادر با تجربه و با انگیزه و توانا استفاده شود.
- تقویت مشارکت سازمانهای دولتی و غیر دولتی در جذب
- برای برنامه های چشم انداز (بیست ساله) و سالانه سازمان بسیج از نخبگان اظهار نظر شود.
- نسبت به راه اندازی، تقویت و توسعه هسته های علمی و پژوهشی در سازمان بسیج جامعه پزشکی اقدام مؤثر صورت گیرد (ایجاد پژوهشکده های مجازی).
- نخبگان، زینت هر جامعه و سرمایه های مهمی هستند که با حضور پر نشاط و فعال خود، زندگی، پویایی و بالندگی را در آن جاری می سازند. اعتماد به توانایی اینان و بستر سازی برای حضورشان در عرصه های مدیریت، تولید و فناوری در جذب آنان مؤثر است. بنابراین بسیج باید در این زمینه ها پیش قدم شود.

منابع

- آراسته، حمیدرضا و همکاران (۱۳۸۳). شناسایی و ویژگی های نخبگان. مجله رهیافت. ش ۳۴: ۲۶ و ۲۷.
- آزاد ملکی، تقی (۱۳۷۳). در آمدی بر بسیج شناسی اجتماعی. مجله علمی پژوهشی بسیج. مرکز مطالعات پژوهشهای ارتش ۲۰ میلونی. ش یک، ص ۱۷.
- افشاری راد، مسعود (۱۳۸۰). عوامل مؤثر بر جذب دانشجویان به بسیج دانشجویی در دانشگاه های زنجان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دافوس «مقاومت»
- افشار، علیرضا (۱۳۷۶). آشنایی با تشکیلات و مأموریت های بسیج. مجله علمی پژوهشی بسیج، ص ۸. دهخدا، علی اکبر (۱۳۴۱). لغت نامه دهخدا. ج ۷. تهران: گلشن.
- سازمان بسیج علمی، پژوهشی و فناوری (۱۳۸۸). بررسی نیازهای نخبگان و انتظارات آنان (پروژه)
- سازمان بسیج مستضعفین (۱۳۸۸). استراتژی سازمان بسیج جامعه پزشکی
- طاهری، حسن (۱۳۸۱). بررسی عوامل انگیزشی مؤثر بر جذب نوجوانان و جوانان در بسیج. (پایان نامه کارشناسی ارشد). دافوس.
- طوسی، محمد علی (۱۳۷۰). اصول مدیریت. مرکز آموزش مدیریت دولتی. ص ۲۲.
- عمید، حسن (۱۳۸۳). فرهنگ عمید. تهران: امیر کبیر.

معاونت طرح و برنامه نیروی مقاومت بسیج (۱۳۷۹). طرح امیر المومنین(ع).

معین، محمد (۱۳۸۴). فرهنگ فارسی معین. تهران: امیر کبیر.

منانی، محمد نبی (۱۳۸۰). بررسی موانع جذب کارگران در بسیج. پایان نامه کارشناسی ارشد. دافوس.

نائلی، محمد علی (۱۳۷۲). نظریه عاملیت در انگیزش کار (مقاله). مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۳۷۲، ش ۲۰،

ص ۴۸.

<http://www.iums.ac.ir>- 1388

